

Információk a magyarországi szójabab termeléséről és feldolgozási, illetve, értékesítési lehetőségeiről

A magyar állattenyésztés abrakfogyasztó, takarmányozott része (broiler, pulyka, víziszárnyas, sertés) nem tudja nélkülözni a fehérjében gazdag takarmány alapanyagot, a szóját a tápjából, ez pedig 90%-ban importált 44-46-48%-os fehérjetartalmú dél-amerikai szójadara. A Magyarországon megtermelt, itthon feldolgozott és itthon feletetett szója mennyisége cca. 50.000 tonna/év. Ennek zöme full-fat szója, kisebbik része bab formában kerül a haszonállataink elé. Az itthon előállított szójabab mennyisége az elmúlt években lassan, de fokozatosan nő, 2014. évben a vetésterület elérte a 42.000 hektárt, az átlagtermés 2,70 tonna/ha lett.

Az alábbi táblázatból és az azt követő grafikonból jól látszik, hogy a magyar szója mérleg mennyire deficit: a rendelkezésre álló 2013-as számok alapján a mérleg az import javára billen, közel 610.000 tonna mennyiségben, szójabab egyenértékre átszámolva.

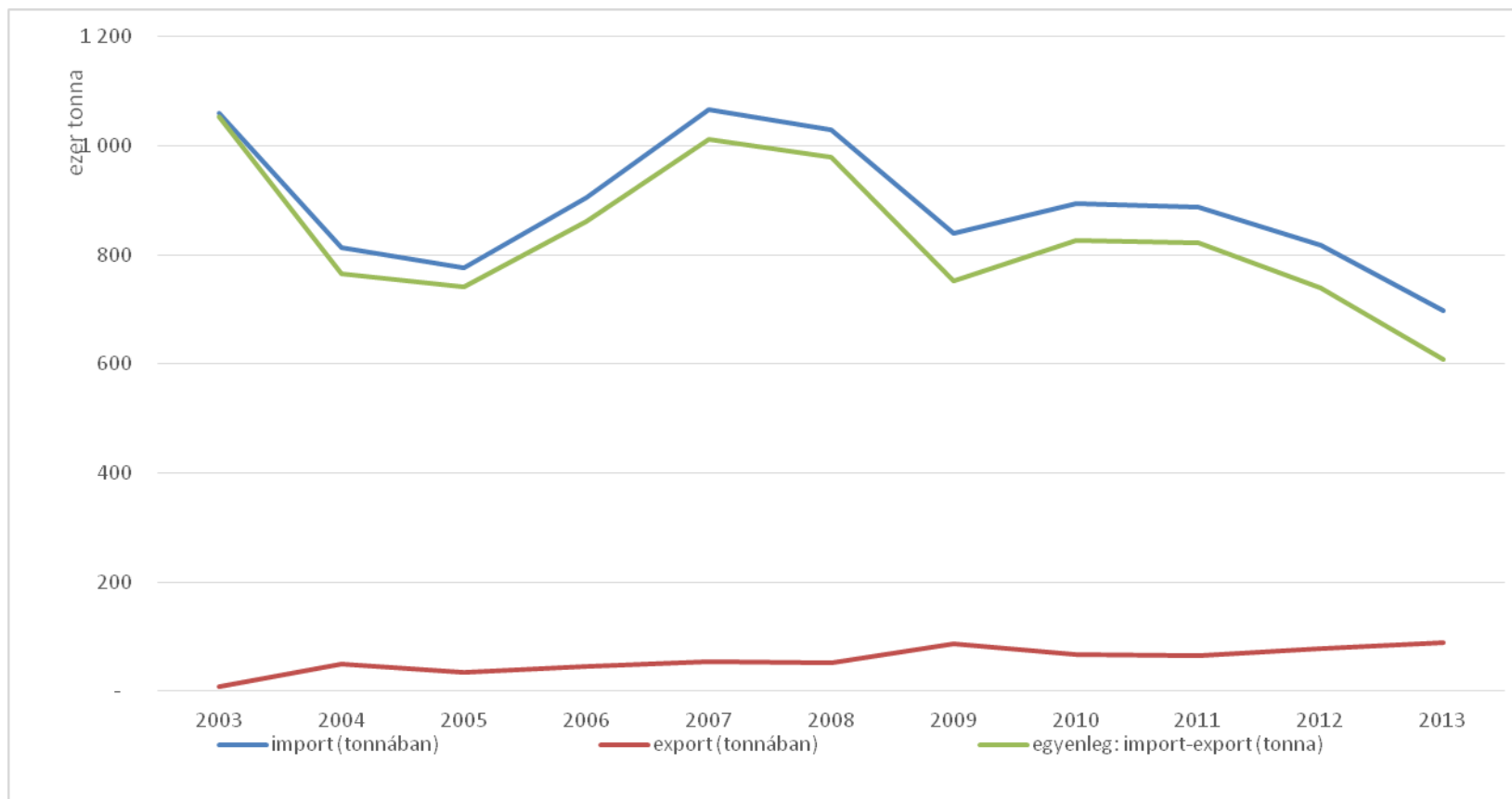
1.sz. táblázat

	import (tonnában)					export (tonnában)					egyenleg: import-export (tonna)
	szójabab (KN 1201)	szójaliszt (KN 12081000)	extrahált szójadara, szójapogácsa (KN 2304)	extrahált szójadara, szójapogácsa szójabab egyenértékben	összesen	szójabab (KN 1201)	szójaliszt (KN 12081000)	extrahált szójadara, szójapogácsa (KN 2304)	extrahált szójadara, szójapogácsa szójabab egyenértékben	összesen	
2003	17 005	1 048	820 159	1 042 134	1 060 187	3 287	162	3 266	4 150	7 599	1 052 588
2004	5 394	460	636 260	808 462	814 316	8 790	621	31 411	39 912	49 323	764 994
2005	11 607	1 928	600 153	762 584	776 120	6 193	303	22 429	28 500	34 996	741 124
2006	562	13 171	702 378	892 476	906 209	5 829	107	30 706	39 017	44 952	861 257
2007	6 409	3 398	831 571	1 056 634	1 066 442	7 949	2 900	33 550	42 630	53 479	1 012 963
2008	14 917	3 333	796 021	1 011 462	1 029 713	11 891	58	30 895	39 257	51 206	978 507
2009	14 787	2 798	646 452	821 413	838 998	25 574	26	48 095	61 112	86 713	752 285
2010	14 101	1 605	692 217	879 564	895 269	30 829	28	29 120	37 001	67 858	827 411
2011	31 741	1 904	672 392	854 374	888 019	48 444	191	13 324	16 931	65 565	822 454
2012	29 785	4 500	616 209	782 984	817 269	58 000	2 927	13 837	17 582	78 508	738 760
2013	49 798	8 729	503 534	639 814	698 342	38 016	992	39 290	49 923	88 931	609 411

Forrás: AKI, KSH

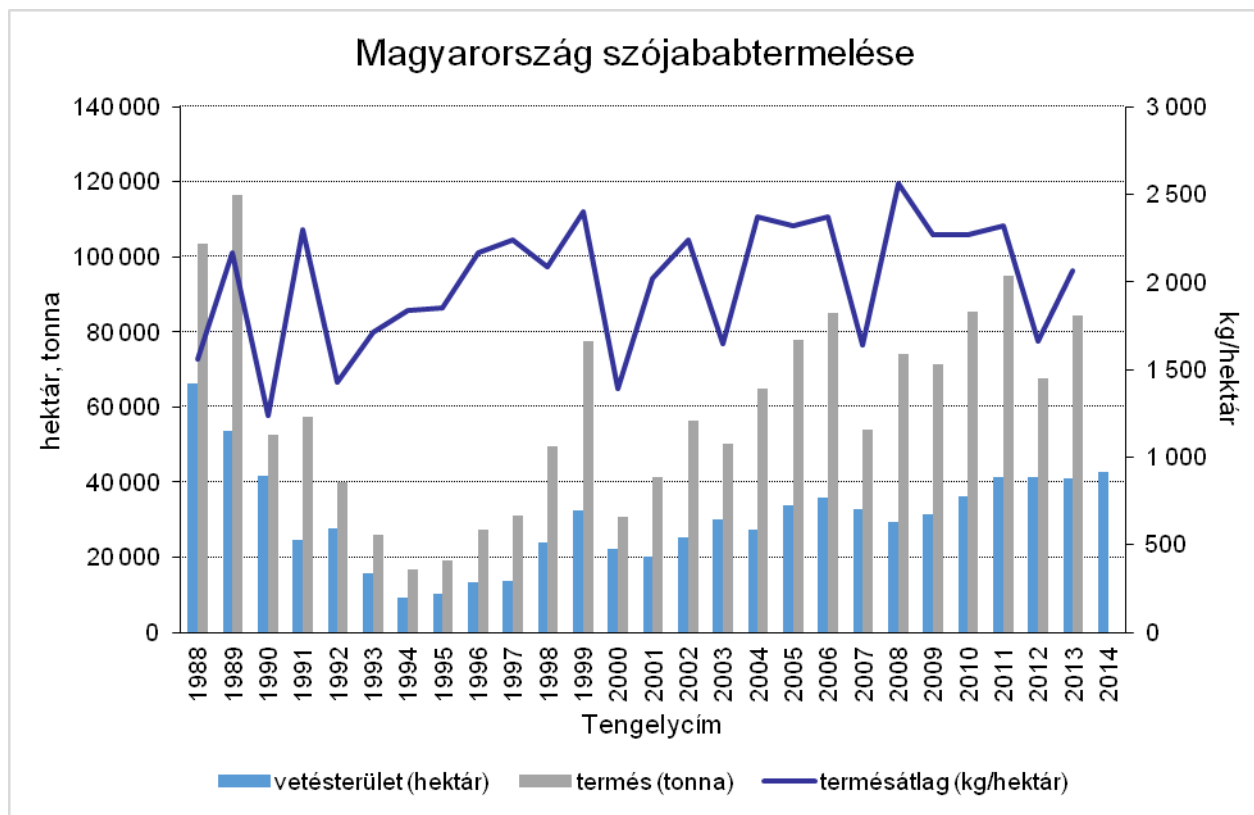
1.sz. grafikon: Szójabab mérleg (import-export-egyenleg) 2003-2013. évek között

Forrás: AKI, KSH

Termelési és termeltetési tapasztalatok alapján kijelenthetjük, hogy a szója ma már megterem az összes magyar termőtéren. A Magyar Szója Nonprofit Kft. és tagjai által szervezett fajta kísérletek 2014. évben a legdélebbi Bólytól a legészakibb Prügig, illetve Nyugat-Magyarországon Hédervárig kerültek megszervezésre és a termelők felé bemutatásra. A ma ismert, bejelentett és itthon engedélyezett, mintegy 55 fajta érésidejét tekintve az igen korai (00) éréscsoporttól a késői (III) éréscsoportig terjed, amely napra lebontva 85-150 napos érésidőt jelenthet. A legfontosabb értékmérő tulajdonságuk – GMO mentesség – mellett minden fajta alkalmas arra, hogy itthon termesszük. A borsodi régióban éppúgy kedvelik a szóját, mint Békésben, az Ormánságban, Nógrádban, a Dunántúl nagy részén vagy éppen a csapadékos Alpokalján. Minden termelő társunkat arra buzdítunk ezeken a bemutatókon, hogy az agyonhajszolt területeken iparszerű méretekben termelt (néhol túltermelt) kukorica/napraforgó/repce hármassal helyett nézzenek szét és válasszák ki a szóját. Potenciális vetésterülete az elkövetkező években akár 2-300.000 ha is lehet, tekintettel az igen széles éréscsoport szortimentre.

2.sz. grafikon: Magyarország szójabab termelése 1988-2013 között

A szójabab átlagos felvásárlási árai az elmúlt 4 szezonban egyszer sem csökkentek, ellentétben a repcével, napraforgóval vagy a kukoricával. Lehet, hogy az egyik év alacsonyabb szinten kezdődött, mint az azt megelőző év, de tendenciáját tekintve minden évben emelkedés volt tapasztalható a szójabab termelői (felvásárlási) árát tekintve.

Tájékoztatásul az elmúlt évek induló, betakarítást követő, október-novemberi, átlagos telephelyi árai:

- 2012. 110.000-115.000.-Ft/tonna
- 2013. 125.000-135.000.-Ft/tonna
- 2014. 95.000-105.000.-Ft/tonna

Keresleti oldalon egyértelmű erősödést jelent, hogy a Donau Soya Verein (Duna Szója Szövetség) megalakulásakor zászlajára tűzte a GMO mentes, európai előállítású szójabab mennyiségének növelését, a dél-amerikai szójadara/szójabab import függőség csökkentését. Ennek a Szövetségnek tagja Magyarország és a Magyar Szója Nonprofit Kft-is, valamint számos magyar termelő, kereskedő és feldolgozó üzem is. Európa szójaigénye évi 35-45 millió tonna, ebben a jelenlegi (114.000 tonna; 2014.év), de még a távlati célként vizionált (300.000 tonna; 2020.év) magyar szója mennyiség is elfér bármikor. Az elmúlt években a magyar szójababot kereső, felvásárló cégek száma megháromszorozódott, az őszi betakarítást követő tavaszi idényre gyakorlatilag nem marad itthon szabad mennyiség, átmenő készlet pedig az elmúlt 5 évben egyszer sem volt!

Milyen érvek szólnak a magyarországi szójatermesztés és annak fokozott támogatása mellett:

- gazdag magyarországi GMO mentes fajtakinálat
- minden termőterületre van alkalmazható, termeszthető fajta
- a szója javítja a talajszerkezetet, gyarapítja a talaj szerves anyag tartalmát
- csökkenti a műtrágya felhasználást, igen kedvező az elővetemény hatása
- ágazati társíthatósága jó, más kultúrákban használt agrotechnikai eszközökkel művelhető
- tökéletesen illeszkedik a vetésforgóba
- évek óta komoly nyereséggel termeszthető, a búzával összevethető megtérüléssel
- egyre komolyabb alternatívát kínál a megszokott iparszerű kukorica/napraforgó/repce termesztés mellett
- betakarítását követően azonnal piacra dobható, de folyamatos tárolása mellett is megoldható a későbbi értékesítése, tekintettel az európai GMO mentes szójabab véges mennyiségére és az ebből fakadó jelentős, emelkedő keresletre
- mindig eladható, a kereslet folyamatosan jelentkezik rá, egyre növekvő mennyiségben
- a Donau Soya Szövetség a Magyar Alkotmányba is rögzített GMO mentesség megtartása miatt GMO szempontjából kockázat mentesnek minősített a magyar termelők által előállított szójabab mennyiségeket